

3-6 NOV 2021
EL BORN CCM
elbornculturaimemoria.cat

ESCLAVISME A BARCELONA

UNA HISTÒRIA SILENCIADA

**EL BORN
CCM**

Ajuntament de
Barcelona

JORNADES

ESCLAVISME A BARCELONA

UNA HISTÒRIA SILENCIADA

La història de l'esclavitud és una història de la humanitat. Hi va haver homes i dones, nenes i nens esclavitzats en moltes societats disseminades arreu del món. També a Barcelona hi va haver esclaus, i mercats d'esclaus, des de l'Edat Mitjana i fins ben entrat el segle XIX. I tot i que l'esclavitud està oficialment prohibida a tot el món, no hi ha dubte que continua existint.

Quant en sabem, d'aquesta part de la nostra història? Si ens n'amaguem perquè és incòmoda, la silenciem. Però forma part del nostre present i de la nostra memòria. Reflexionar-hi col·lectivament és el primer pas per obtenir les claus per abordar-la.

Cicle comissariat per Martín Rodrigo.

dimecres 3 de novembre, a les 18.00 h

Conferència inaugural:
Michael Zeuske

ESCLAVITUD: UNA HISTORIA DE LA HUMANIDAD

MICHAEL ZEUSKE és professor emèrit d'Història Ibèrica i Llatinoamericana a la Universitat de Colònia (Alemanya) i membre en actiu del Bonn Center for Dependence and Slavery Studies de la Universitat de Bonn. Està especialitzat en la història de l'esclavitud al Carib i recentment ha publicat *Esclavitud: Una historia de la humanidad* (2018).

L'ESCLAVITUD A LA BARCELONA MEDIEVAL I MODERNA

PONENTS:

Roser Salicrú, Iván Armenteros i
Eloy Martín Corrales

MODERA MARTÍN RODRIGO

Fem una anàlisi general de l'esclavitud a la història global, aprofundim en el cas de Barcelona i reflexionem sobre les formes de l'esclavisme en l'actualitat.

La història de l'esclavitud és una història de la humanitat. Hi va haver homes i dones, nenes i nens esclavitzats en moltes societats disseminades arreu del món. També a Barcelona hi va haver esclaus, i mercats d'esclaus, des de l'Edat Mitjana i fins ben entrat el segle XIX. I tot i que l'esclavitud està oficialment prohibida a tot el món, no hi ha dubte que continua existint. En l'actualitat es continua utilitzant l'apropiació i el reclutament de mà d'obra a partir de la violència i la coerció directa.

ROSER SALICRÚ I LLUCH és investigadora científica de la Institució Milà i Fontanals de Recerca en Humanitats (del CSIC). Recentment ha publicat, entre altres, l'article «De quan els esclaus no eren (només) negres africans: a l'entorn de l'esclavitud i del tràfic d'esclaus a la Mediterrània tardomedieval des de l'observatori barceloní» (2017) i ha estat una de les editores del llibre «Ser y vivir esclavo. Identidad, aculturación y agency (mundos mediterráneos y atlánticos, siglos XIII-XVIII)» (2021).

IVÁN ARMENTEROS és científic titular de la Institució Milà i Fontanals de Recerca en Humanitats (del CSIC), a Barcelona, i autor del llibre: *L'esclavitud a la Barcelona del Renacimiento (1479-1516). Un port mediterrani sota la influencia del primer tràfic negrer* (2016).

ELOY MARTÍN CORRALES ha estat catedràtic d'Història Moderna a la Universitat Pompeu Fabra i autor de diferents articles i capítols de llibres sobre l'esclavitud a Espanya a l'edat moderna, com ara: «La esclavitud negra en Catalunya entre los siglos XVI y XIX» (2017) y «Esclavos negros en la España del siglo XIX» (2018).

dijous 4 de novembre, a les 18.00 h

BARCELONA I L'ESCLAVITUD AL MÓN ATLÀNTIC

PONENTS:

**José Antonio Piqueras,
Gustau Nerín i Martín Rodrigo**

MODERA JOSEP MARIA FRADERA

Analitzem el paper que va tenir la capital catalana en el comerç d'esclaus i en l'esclavitud, al món atlàntic, a finals del segle XVIII i durant el segle XIX.

Entre els segles XVI i XIX els dominis espanyols a Amèrica van ser el punt d'arribada de més de dos milions d'africanes i africans esclavitzats, un fet que va afectar de manera intensa i especial l'illa de Cuba, on es va desenvolupar una economia de plantació cimentada en una societat esclavista. Barcelona va participar activament en aquesta història, i ho va fer a diferents nivells: va ser, per exemple, port de sortida d'expedicions negreres. També va ser la ciutat on es van instal·lar nombrosos homes de negocis que s'havien dedicat prèviament al tràfic atlàntic d'esclaus, a l'Àfrica o a Amèrica, tot invertint-hi els seus capitals.

JOSÉ ANTONIO PIQUERAS és catedràtic d'Història Contemporània a la Universitat Jaume I, President de l'Asociación de Historia Económica del Caribe i director de la Càtedra UNESCO d'Esclavitud i Afrodescendència de la UJI. Autor del llibre: *La esclavitud en las Españas. Un lazo transatlántico* (2012).

GUSTAU NERÍN és doctor en Antropologia per la UB, ha estat professor a diverses universitats de l'Àfrica i de Sud-amèrica, i actualment és professor d'Història d'Àfrica a la UB. Autor del llibre: *Traficants d'ànimes. Els negrers espanyols a l'Àfrica* (2015).

MARTÍN RODRIGO és professor titular d'Història Contemporània a la UPF. Investigador principal del projecte «Memòries i llocs de memòria de l'esclavitud i el comerç d'esclaus a l'Espanya contemporània». Coautor i coeditor dels llibres: *Negreros y esclavos. Barcelona y la esclavitud atlántica (siglos XVI-XIX)* (2017) i *Cádiz y el tráfico de esclavos. De la legalidad a la clandestinidad* (2018).

divendres 5 de novembre, a les 18.00 h

MEMÒRIA I POLÍTIQUES DE MEMÒRIA AL MÓN, UNA MIRADA COMPARATIVA

PONENTS:

Ana Lucía Araujo, Myriam Cottias i
Ulrike Schmieder

MODERA LIZBETH J. CHAVIANO

Reflexionem sobre l'oblit, la memòria i les polítiques de memòria de l'esclavitud al món

Malgrat la importància de Barcelona, de Catalunya i d'Espanya com a actors rellevants en la història del comerç transatlàntic d'esclaus i de la institució de l'esclavitud, tant domèstica com colonial, encara no hem abordat col·lectivament unes necessàries polítiques públiques de memòria sobre un fenomen que no només ens interpel·la a nosaltres, en l'actualitat, sinó que ha estat a més condemnat explícitament per l'Assemblea General de les Nacions Unides. Què cal fer? Com cal recordar i explicar aquest fenomen? Com cal recordar les víctimes? I els victimaris? Què han fet en altres països?

ANA LUCÍA ARAUJO és professora a la Universitat de Howard (Washington DC, EUA). És autora o editora de tretze llibres relacionats amb la història i la memòria de l'esclavitud atlàntica. És membre del Comitè Científic Internacional del projecte Ruta de l'Esclau de la UNESCO. És membre també de diferents juntes editorials de revistes i associacions de referència en l'estudi de la història americana i africana i sobre l'esclavitud i la diàspora mundial.

MYRIAM COTTIAS és directora d'Investigació al Centre National de la Recherche Scientifique francès i directora del Centre International de Recherches sur les Esclavages et Post-esclavages. És també la coordinadora del programa «Reparacions, compensacions i indemnitzacions a propòsit de l'esclavitud Europa-Amèriques-Àfrica (segles XIX-XXI)». I va ser la primera presidenta del Comité National pour la Mémoire et l'Histoire de l'Esclavage (2016-2019).

ULRIKE SCHMIEDER és docent a la Universitat Leibniz de Hannover. Investigadora del projecte «Memories of Atlantic Slavery. France and Spain, the French Caribbean and Cuba Compared in the Context of Global Debates about the Commemoration of Slave Trade and Slavery». Autora dels articles: «Sitios de memoria de la esclavitud Atlántica en ciudades europeas con una digresión sobre el Caribe» (2018) i «Lugares de memoria, lugares de silencio: la esclavitud atlántica en museos españoles y cubanos desde una perspectiva comparada internacional» (2021).

dissabte 6 de novembre, d'11.00 a 13.00 h:

Itinerari:

LES PETJADES DE L'ESCLAVITUD I EL COMERÇ D'ESCLAUS A LA BARCELONA ACTUAL

L'esclavisme a la Barcelona d'època Moderna segueix viu a través del llegat arquitectònic que va deixar. Edificis com la Casa Collaso a Pla de Palau, els Porxos d'en Xifré, la Llotja de Mar, el Palau Marc o el Palau Moja ens parlen de la implicació de la ciutat en aquest fenomen històric.

Passegem pel barri de Ciutat Vella de Barcelona per visitar alguns dels edificis que van estar relacionats amb l'esclavisme a Barcelona acompanyats per Martín Rodrigo, comissari de les Jornades.

JORNADES

ESCLAVISME A BARCELONA

UNA HISTÒRIA SILENCIADA

3, 4, 5 i 6 de novembre de 2021

Organitza
El Born CCM

Amb la col·laboració de:

Gratuït. Amb aforament limitat

Reserva d'entrades a
barcelona.cat/elbornculturaيمemoria
reserveselbornccm@eicub.net
932 566 850 (de dl. a dv. de 9.30 a 19.00 h)

En català i castellà i amb traducció simultània anglès-català el dia 5 de novembre.

El Born Centre de Cultura i Memòria
Plaça Comercial, 12 08003 Barcelona
Tel. 932 566 850

barcelona.cat/elbornculturaيمemoria
facebook.com/EIBornCCM
twitter.com/EIBornCCM
instagram.com/EIBornCCM

#EsclavismeBCN
